

ПРАВО НА ДЕБЮТ

СЕМІНАР молодих письменників це не просто літературно-навчання. Очевидно, вивчити літературу на письменика неможливо. Інша справа — зорієнтувати її, виявити творчі можливості, дати змогу повірити в свої сили.

За ці попередні роки, на семінарі ми часамперед намагалися виявити нові імена, шукали нового художнього підходу до висвітлення життєвих проблем і явищ.

За десять днів було докладно проаналізовано і обговорено вірші чотирнадцяти молодих авторів, які подали до видавництва рукописи своїх перших збірок. Отож семінар переслідував ще й практичну мету — допомогти авторам і видавцям, щоб вони книжки максимально реалізували творчі можливості нового літературного поповнення.

Особливо стильові пошуки окремих авторів ще раз підтвердили мені істину про те, що нова форма не народжує нового змісту, а тільки новий зміст спроможеться знайти нову форму.

Ще раз думаю, найголовнішою рисою незалежно від творчих можливостей і перспектив молодих авторів є чутлива

мембрана, що вловляє тонкі коливання і порухи в атмосфері сучасного світу, по-своєму, на рівні сучасного розуміння і сприйняття вловляє також непроминущі хвилі, що йдуть до нас з глибин далекої і близької вітчизняної історії. Це переконливо засвідчила і творчість молодих поетів, і та принципова, водночас доброзичлива розмова, яку, крім мене, вели з молодими на семінарі поети Михайло Ткач, Юрій Сердюк, Анатолій Качан, Віктор Терен, літературний критик Микола Рябчук.

Поряд з семінарськими заняттями в Ірпені відбувалися цікаві зустрічі молодих авторів з визначними майстрами літератури Павлом Загребельним, Юрієм Мушкетиком, Дмитром Павличком, Іваном Драчем, Костянтином Кудієвським. Перед учасниками семінару виступили також Олег Черногуз, Станіслав Тельнюк, Леонід Горlach. Старші товариші щедро ділилися з новою літературною зміною досвідом своєї творчої і громадської роботи, говорили про високу відповідальність письменника, що свідомо поставив свій талант на службу суспільству, утверджує високі комуністичні ідеали.

Серед поетів — учасників республіканського сьогорічного семінару в Ірпені, на мій погляд, найцікавішими, творчо перспективними були Микола Тимчак, Олександр Ірванець, Любов Пшенична (Ровенська область), Юрій Андрухович (Івано-Франківськ), Василь Рябий (Івано-Франківська область). Своєрідністю творчих пошуків позначені вірші Аттіли Могильного (Київ) та інших.

Микола Тимчак вміє по-своєму виражати соціальні, духовні проблеми села у взаємозв'язку з історичними подіями, з відчуттям коренів роду і народу, з вірою в силу ідейно-суспільних джерел нашого сучасника. Точно сказала під час обговорення про його поезію білоруська поетеса Валентина Аколова: «Про що б Микола не писав, йому вірши. Він пише зі святістю про землю, на якій живе. Він нікому не нав'язує свою думку, але з ним погоджуєшся». Це, зокрема, бачимо у віршах «Зима в обірваних снігах, як сирота», «Дума про сільський цвинтар», «Ніні Матвієнко», «Дай руку», «Три заплачки». Справді, в учасників семінару були всі підстави сказати: «Це явище в нашій поезії».

До всього цього, як поета, варто долучити слова поета Михайла Ткача, одного з керівників семінару: «Мені подобається у Миколи Тимчака позиція, чітка громадська визначеність. Це поезія на тому етапі розвитку, коли автор повинен готувати її до виходу у світ окремою книжкою».

Вірші Олександра Ірванця приваблюють словесальною відкритістю, молодечою задержаністю, навіть зухвалістю. Можливо, мала рацію молода поетеса Оксана Забужко, коли про вірш «Травнева балада» сказала: «Понахує гусарською хвацькістю». Насправді, коли уважніше вчитатися у вірші лірико-інтимного плану Олександра Ірванця, то в них «гусарська» зухвалість — тільки зовнішня оболонка, тільки поза, а внутрішня суть — в погляду ліричного героя до ідеалу, в пошуках і утвердженні душевної чистоти. Коли ж говорити про літературні запозичення і ремінісценції у віршах молодого автора, на чому акцентував Павло Гіриник, то краще йти таким шляхом: оцінювати кожен рядок в контексті усього вірша, а кожен вірш — у контексті усієї добірки. Тоді стає очевидним, що у

О. Ірванця — не запозичення чужих рядків чи образів, а творче засвоєння художнього досвіду своїх попередників і сучасників у поезії.

Талановитого автора часом підводить хизування, поза, що проявилася, наприклад, у віршах «Актори» і «Брати», очевидно, це наслідок заданості, попередньої запрограмованості в роботі над віршем, що може призвести і часом призводить до штучності, невизначеності поетичної думки.

Індивідуально неповторністю, щільністю поетичного рядка відзначаються вірші Юрія Андруховича, в яких оживає історія, причому не «притягнута» в сучасність, а ніби наповнена диханням сучасного нам життя, побачена і осмислена сучасною людиною, що водночас залишається нібито історичним персонажем. З цього погляду найприметніший цикл із семи віршів «Етюди будівель», в якому автор картинно і граціозно вітворює архітектуру Львова, взявшись до її історичного прочитання з сучасних, класових позицій, до того ж робить це з почуттям такту, ненав'язливо, але послідовно і чітко.

Людина у тісних взаємозв'язках з природою, утвердження народної моралі, захист духовних, етичних цінностей, що виробляється народним життям упродовж віків, — такі основні мотиви вір-

шів Любові Пшеничної. Витримані в традиції класичного римованого вірша, безпретензійні, прозорі за художньо-виражальними засобами поезії Любові Пшеничної, органічно перейняті живою присутністю природи, ставлять не суто екологічні проблеми, як здається з першого погляду, а проблеми морально-етичні, духовні.

Аттіла Могильний, не новачок ірпінських семінарів, помітно зростає в останні роки, його вірші, урбаністичні за змістом і духом, все більше набувають соціального наповнення (наприклад, триптих про Чоколівку). Щоправда, вадять йому, як і раніше, стилізація, красновість, неточність поетичного вислову.

Вірші Василя Рябого приваблюють відчуттям джерел, громадянською позицією, у багатьох з них звучать мужні ритми революційної, військово-патріотичної теми, поет звертається до образу В. І. Леніна, великих своїх предтеч у царстві духу Івана Франка, Василя Стефаника, переймаючись планетарною тривогою наших днів, пише: «Миру ніколи не було, та яка це напружена тиша». Саме у цій тривожній тиші поет вміє побачити й почути глобальні прикмети: «Росина-стереотруба. У ній себе мигцем угледіш». Так писати може тільки поет справді сучасний за складом мислення і

вмінням творити свою віршовану мову.

Напружений нерв сучасного світовідчуття — пружний поетичний рядок Василя Рябого, часом ще не позбавлений чужих впливів, налоту літературного учнівства, та, як правило, позначений художнім пошуком, зігрітий живим диханням небайдужої до життя людини. Василь Рябий засвідчує природжену обдарованість, яку треба підтримувати, яка буде далі розвиватися.

Заслужовують на увагу також молоді автори Ігор Маленький (Київ), Євген Салевич (Львівська область), Кость Москалець (Житомирська область), що переборюють ускладнену поетику і наближаються до художньо доцільних засобів у втіленні реального життя, його сучасних проблем. В руслі реалістичної традиції вітчизняної поезії надійно шукають себе і незрівняно досягають успіху Олена Бондарева (Херсон), Ірина Лобовик (Київ), Наталка Усенко.

Треба сподіватися, що в найближчі роки з першими книжками прийде до читача багато хто з учасників семінару. Хочеться вірити, що їхні поетичні ластівки не загубляться у високому небі сучасної української радянської поезії.

Петро ОСАДЧУК.